

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การ
เรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผลต่อความ
รับผิดชอบ การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3

THE DEVELOPMENT OF CLUSTER READING AND WRITING SKILL PACKAGE BY
COOPERATIVE LEARNING WITH YONISOMANASIKAN AFFECTING RESPONSIBILITY,
CRITICAL THINKING AND LEARNING ACHIEVEMENTS IN THAI FOR PRATHOM SUKSA 3

มยุรี เพ็ชรพินิจ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี กลางประพันธ์**

ดร.ระพีพรรณ ร้อยพิลา***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาชุดฝึกการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ดัชนีประสิทธิผล 2) เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ 3) เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ 4) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ 5) เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบ การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนศูนย์อำนวยการเครือข่ายตองโขบเหล่าโพนค้อสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 251 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวนนักเรียน 29 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง (ไม่รวมทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ 2) แบบวัดความรับผิดชอบ จำนวน 30 ข้อ 3) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ และ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณร่วมทางเดียว (One – way MANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (One – way ANCOVA)

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการกองอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้เรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีคุณภาพตามเกณฑ์ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.60 ความรับผิดชอบ การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้เรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันเมื่อ ได้รับการสอนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้เรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความรับผิดชอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

This study was conducted with these purposes : 1) to develop the package for practicing the students' cluster reading and writing skill based on cooperative learning and *Yonisomanasikan* to meet the established effectiveness Index, 2) to compare the students' responsibilities obtained before and after learning through the developed package for practicing the students' cluster reading and writing skill based on cooperative learning and *Yonisomanasikan*, 3) to compare the students' critical thoughts obtained before and after learning through the developed package for practicing the students' cluster reading and writing skill based on cooperative learning and *Yonisomanasikan*, 4) to compare the students' learning achievements gained before and after learning through the developed package for practicing the students' cluster reading and writing skill based on cooperative learning and *Yonisomanasikan*, 5) to compare Prathom Suksa 3 students' responsibilities, critical thoughts and learning achievements possessed before and after learning through the developed package for practicing the students' cluster reading and writing skill based on cooperative learning and *Yonisomanasikan*. The population included 251 Prathom Suksa 3 students in 10 schools of Thongkhob Laophonkroh School Service Center under Sakonnakhon Primary Educational Service Area Office 1, Semester 2, Academic Year 2556. The subjects were 29 Prathom Suksa 3 students who were studying in the second semester of 2013 academic year at Anuban Khoksriruphan School under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1. They were gained by purposive sampling. The treatments were performed 5 hours a week. Excluding pretest and posttest, an intervention took 40 hours in total. The instruments used for this study included 1) The package for practicing the students' cluster reading and writing skill based on cooperative learning and *Yonisomanasikan*, 2) the 30 – item questionnaire to examine the students' responsibilities, 3) the 30 – item test to measure the students' of critical thinking 4) 40 – item achievements test. The statistics used for data analysis consisted for mean, standard deviation, t – test. One – way MANCOVA, and One – way ANCOVA were applied for analyzing the variances.

The results of the study were 1) the developed package for practicing the students' cluster reading and writing skill based on cooperative learning and *Yonisomanasikan*, contained its effectiveness Index of 0.60, 2) after learning through the developed package for practicing the students' cluster reading and writing skill based on cooperative learning and *Yonisomanasikan*, Prathom Suksa 3 students' responsibilities were significantly higher than those of before at .05 statistical level, the critical thinking was significantly higher than that of before at .05 statistical level, and the learning achievement was significantly higher than that of before at .05 statistical level, 3) learning through the developed package, the students whose motivation varied had statistically different responsibilities, critical thinking and learning achievement at .05 level of significance.

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงาน และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนการนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอด (กรมวิชาการ. 2546 : 1) ภาษาไทยมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทย คนไทยจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ต้องทำความเข้าใจ ศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษาและฝึกฝนให้เกิดทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ การเสริมสร้าง ความเข้าใจอันดีต่อการสร้างความเป็นเอกภาพของชาติและความจงรักภักดี เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ, (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2549 : 5)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง โดยประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดูและการพูดสาระหลักการใช้ภาษา สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรนอกจากจะมุ่งเน้นพัฒนาทักษะทั้ง คือ การฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน ยังมีจุดเน้นสำคัญหลายประการ เช่น การสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ภาษาในการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาเพื่อทำความเข้าใจเรื่องราว ความคิด ความรู้สึกความต้องการของผู้อื่น เป็นต้น ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาไทยจึงเป็นทักษะการใช้ภาษาที่ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ทักษะของการรับรู้เรื่องราวความรู้ ประสบการณ์ หากผู้เรียนมีทักษะใช้ภาษาดังกล่าว จะช่วยให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำเพื่อเรียบเรียงความคิด ความรู้ได้เหมาะสม ตลอดจนเลือกใช้ภาษาได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3-29) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามสาระมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ การเรียนรู้ และ 5 มาตรฐานการเรียนรู้ ในส่วนสาระ การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน การอ่านกับการพูด การเขียน เป็นการใช้ทักษะทางภาษาที่แตกต่างกันแต่มีส่วนที่สัมพันธ์กัน การอ่านที่ถูกต้อง ทำให้พูดได้ถูกต้องเขียนได้ถูกต้อง การอ่านที่ชัดเจน ทำให้สามารถพูดได้ชัดเจน การอ่านได้แตกฉานจะทำให้การพูด ฉะฉานและความคิดปราดเปรื่อง การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้พัฒนาชีวิตซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้วยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดำเนินแนวคิดในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1-9) ดังนั้นผู้ที่มีทักษะในการอ่านหรือมีความสามารถในการอ่าน คือ สามารถอ่านได้มาก อ่านได้เร็ว อ่านได้ถูกต้อง อ่านได้หลายๆ ภาษา ย่อมมีโอกาสในชีวิตหลายด้านมากกว่า เช่น ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการศึกษา หาความรู้ ตลอดจนด้านข่าวสารข้อมูลได้กว้างไกลและทันสมัยกว่าผู้ที่ขาดทักษะในการอ่านและการเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเป็นโลกของยุคข่าวสารข้อมูลด้วยแล้ว ผู้ที่มีทักษะในการอ่านและการเขียนเป็นทุนอยู่ในตัวแล้วย่อมมีโอกาสได้เปรียบมากกว่า (พรทิพย์ ชาตะรัตน์. 2545 : 59)

จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555 ระดับศูนย์อำนาจการเครือข่ายตอโขบเหล้าโพนค้อสามัคคี มีคะแนนเฉลี่ย 38.55 และระดับโรงเรียนนั้น โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ มีคะแนนเฉลี่ย 41.74 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. 2556 : 52-54) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานทดสอบระดับชาติได้กำหนดไว้ และ จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ (NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย รวมเฉลี่ยร้อยละ 56.22 เมื่อพิจารณาทางด้านมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านร้อยละ 51.54 และด้านการเขียนร้อยละ 52.51 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การศึกษา 2555 ที่ประเมินโดยใช้แบบประเมินการอ่าน การคติวิเคราะห์ และเขียนที่โรงเรียนสร้างขึ้น พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยรวมร้อยละ 56.67 (โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ. 2555 : 12) ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย มีผลคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะด้านการอ่านและการเขียนค่าควบกัล้า มีผลสัมฤทธิ์ไม่เท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนยึดหนังสือเรียนเป็นหลัก ในการสอนและรูปแบบการสอนที่เก้าไม่น่าสนใจ นักเรียนเรียนแบบท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ขาดทักษะด้านการอ่านและการเขียน ขาดความรับผิดชอบและความสามารถในการคติวิเคราะห์ จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สภาพปัญหาและสาเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้มีความพยายามที่จะหารูปแบบการสอนและกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เราใจมากระตุนและเร่งเราให้ผู้เรียนนำศักยภาพแห่งตนออกมาหล่อหลอมรวมกัน ในการแสวงหาองค์ความรู้จากการเรียนรู้ในชั้นเรียน จะส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการอ่านและการเขียน และมีความรับผิดชอบความสามารถในการคติวิเคราะห์และมีผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลายๆ รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเป็นรูปแบบที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างแท้จริง ในการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านการเรียน การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การคติแบบหลากหลาย การปฏิบัติภารกิจที่ซับซ้อน การเน้นคุณธรรม จริยธรรม ทักษะสังคม การสร้างนิสัยความร่วมมือภายในกลุ่มเกิดความรับผิดชอบ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2549 : 51) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการพัฒนาผู้เรียนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคม ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นวิธีที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนมีหลายรูปแบบ สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2552 : 149 – 181) กล่าวว่า การเรียนรู้และในความสำเร็จอย่างแท้จริงทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ตลอดจนเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยคนที่เรียนอ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น แต่จะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลหมายถึงความสำเร็จของกลุ่มด้วยดังนั้นการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจึงมีลักษณะตรงกันข้ามกับการเรียนที่เน้นการแข่งขัน และการเรียนตามลำพัง

การคติแบบโยนิโสมนสิการเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). 2551 : 245) จากการศึกษาหลักพุทธธรรมสรุปว่า การฝึกคติแบบโยนิโสมนสิการ ประกอบด้วยขั้นตอนในการคติและความสามารถอย่างต่อเนื่องจึงจะทำให้คติเป็นหรือรู้จักคติได้ที่กล่าวกันว่าความคิดเป็นตัวชี้แนะและควบคุมการกระทำโดยมีจุดเริ่มต้นที่ตัวปัญหาจากนั้นการคติก็จะดำเนินไปจนกระทั่งได้ข้อยุติของปัญหา การคติจึงหยุด ดังนั้นการคติแบบโยนิโสมนสิการ จึงเป็นการที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันและส่งเสริมซึ่งกันเพราะการคติมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

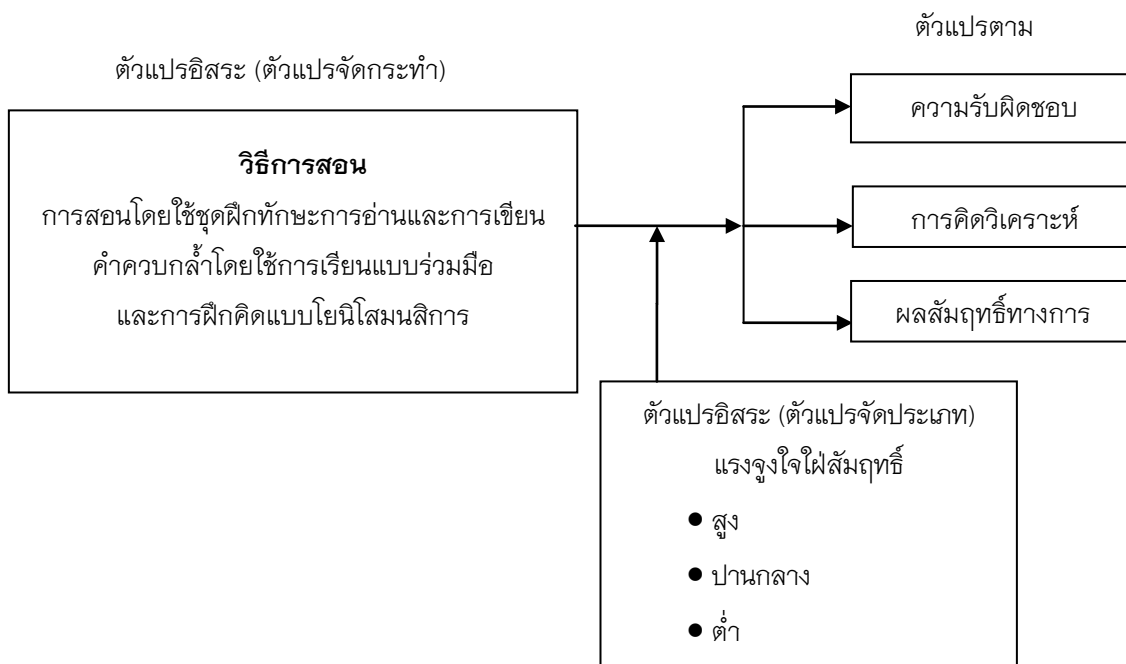
สะอาด ภิญโญศรี (2552 : 77-115) ได้ศึกษาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวมเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวิญญู เกาถาวงษ์ (2553 : 51-129) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความมีวินัยในตนเอง ระหว่างการสอนแบบโยนิโสมนสิการกับการสอนแบบคู่มือครูวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการมีการคิดวิเคราะห์มีวินัยในตนเอง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากหลักการคิดนี้ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์และนำหลักพุทธนี้ไปใช้ประยุกต์ใช้กับการฝึกคิดเพื่อแก้ปัญหาวินิชาภาษาไทยต่อไป

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบอีกหนึ่งรูปแบบที่มีประโยชน์ในการเรียนการสอนคือชุดฝึกทักษะเป็นการจัดประสบการณ์ฝึกหัดเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย ถวัลย์ มาศจรัส (2552 : 21) กล่าวถึงประโยชน์ของชุดฝึกทักษะใช้สำหรับฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน การคิด การวิเคราะห์ เป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำรูปแบบการจัดทำชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ซึ่งเหมาะสมกับระดับชั้นที่ผู้วิจัยสอนอยู่ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือซึ่งจุดเด่นคือมีการแบ่งกลุ่มให้นักเรียนได้มีการช่วยเหลือกันเพราะในแต่ละกลุ่มนั้นมีความสามารถที่แตกต่างกันในการจัดการเรียนทั่วไป ส่วนใหญ่มักจะไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมากกว่ามาบวกกับแนวทางการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีและน่าสนใจ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องเข้าถึงความจริง จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ที่ถูกต้อง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้นและเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ
3. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ
5. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบ การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สูง ปานกลาง ต่ำแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนศูนย์อำนวยการเครือข่ายตองโขบเหล่าโพน ค้อสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 10 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ โรงเรียนบ้านตองโขบ โรงเรียนบ้านนามนประชาสามัคคี โรงเรียนบ้านห้วยแคน โรงเรียนบ้านหนองแซงโนนมาลา โรงเรียนบ้านนาสีนวล โรงเรียนบ้านห้วยทาบวิทยาคาร โรงเรียนบ้านดงหนองเหียน โรงเรียนบ้านห้วยยาง โรงเรียนบ้านเหล่าโพนค้อเหล่าราษฎร์วิทยา จำนวนนักเรียนทั้งหมด 251 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับ 4.12 คือ เหมาะสมมาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน มี 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบทดสอบวัดความพึงพอใจ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อซึ่งมีความยาก รายข้อ (p) มีค่าตั้งแต่ .34 ถึง .75 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) มีค่าตั้งแต่ .30 ถึง .86 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85

ชุดที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ที่ผ่านการประเมินและหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ให้มีความชัดเจนเหมาะสม

2.2 แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) ตั้งแต่ .44 ถึง .69 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .32 ถึง .52 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .84

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) ตั้งแต่ .25 ถึง .76 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .21 ถึง .87 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .91

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาดำเนินการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งหมด 44 ชั่วโมง โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) การหาค่าความยาก (Difficulty : p) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) ของแบบทดสอบรายข้อ และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดความรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR-20
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ วิเคราะห์ค่า ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) ทดสอบค่าที (t – test for Dependent Samples and Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณแบบทางเดียว (One – way MANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบทางเดียว (One – way ANCOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีคุณภาพตามเกณฑ์ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) มีค่าเท่ากับ 0.60
2. ความรับผิดชอบของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันเมื่อ ได้รับการสอนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความรับผิดชอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีผลการวิเคราะห์รายด้าน ดังนี้

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การใช้การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้นักเรียนคิดค้นหาปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง แก้ปัญหาต่างๆ ด้วยการประมวลหาความรู้เดิมที่ตนมีอยู่ มาวิเคราะห์ร่วมกัน แล้วรวบรวมเป็นแนวความรู้ใหม่หรือค้นหาความรู้ใหม่ เพื่อใช้แก้ปัญหาที่พบ ครูต้องให้ความรักความเมตตาต่อนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ให้ความสำคัญกับการเสนอความคิดเห็นของนักเรียนเสมอ ให้เกิดบรรยากาศของประชาธิปไตยในห้องเรียน และเมื่อครูต้องการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ รูปแบบที่เหมาะสมอีกวิธีหนึ่งก็คือ การสอนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ

1.2 ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรให้การเสริมแรงเป็นระยะๆ โดยเฉพาะการเสริมแรงทางบวกแก่กลุ่มที่มีพฤติกรรมความร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างดี เช่น ยกย่องชมเชย ให้รางวัล และควรชมเชยผลงานนักเรียนทุกคนและนำเสนอให้บุคคลอื่นที่เป็นบุคคล ภายนอก ได้เห็นผลงานนักเรียน เพื่อเป็นกำลังใจ อีกทั้งช่วยให้นักเรียนเห็นว่างานของตนมีค่า และครูคอยให้คำปรึกษาตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ อยู่เสมอ

1.3 ควรมีการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้แก่ักเรียนด้วยเพราะจะช่วยส่งผลต่อความรับผิดชอบ การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้เรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ ไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณธรรมจริยธรรมด้านต่างๆ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

2.2 ควรนำชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้เรียนรู้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ ไปทดลองใช้ในเนื้อหาอื่น หรือระดับชั้นอื่น

2.3 ควรนำตัวแปรอิสระชนิดจัดประเภท เช่น ตัวแปรพื้นฐานทางครอบครัว ความถนัดทางการเรียน ตัวแปรความวิตกกังวล การคิดแก้ปัญหา เป็นต้น มาศึกษาเพื่อให้ได้องค์ความรู้เพิ่มเติม ในการนำไปใช้วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ:

คุรุสภาลาดพร้าว. 2545.

กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2551.

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

ถวัลย์ มาศจรัส. คู่มือความคิดสร้างสรรค์ในการจัดทำนวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชารอักษร, 2552.

พรทิพย์ ชาตะรัตน์. แนวทางการจัดวิชาชีพสำหรับการศึกษาค้นคว้าแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 ทางวิทยุและไปรษณีย์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สยาม, 2551.

- พระวิญญู เกาถาวงศ์. เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองระหว่างการสอนแบบโยนิโสมนสิการและการสอนตามคู่มือครูวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ. สรุปผลการทดสอบวัดผลประจำปีการศึกษา 2555. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, 2555.
- สะอาด ภิญญาศรี. การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 19 วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2552.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555. สกลนคร, 2556.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

